

ประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า

Lived Experience Of Breastfeeding Mothers With Breast-Refusal Infants

ชนัญญา ศรีเจริญวนิชย์** วีณา จีระแพทย์*

Chananya Srijaroenwanit** Veena Jiraphaet*

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย 10330

Faculty of Nursing, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาการตีความของ Heidegger มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายความหมายและประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ผู้ให้ข้อมูลเป็นมารดาหลังคลอดไม่น้อยกว่า 6 เดือนและไม่เกิน 12 เดือน ที่มีประสบการณ์ในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ในช่วงที่ทารกมีอายุระหว่างแรกเกิด ถึง 6 เดือน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ข้อมูลลุ่มตัวจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 13 ราย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของ van Manen

ผลการวิจัยพบว่า มารดาให้ความหมายจากประสบการณ์ชีวิตของการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าว่าหมายถึงความเป็นแม่ที่ต้องต่อสู้กับลูกของตนเองและไม่สามารถให้นมแม่จากเต้าแก่ลูกได้เหมือนเป็นแม่ที่ไม่สมบูรณ์แบบ ส่วนประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า สรุปได้เป็น 4 ประเด็นหลัก คือ 1) ยากลำบากและทุกข์ใจในการให้นมแม่ รู้สึกสับสน หาสาเหตุไม่ได้ กลัวลูกอดได้นมไม่พอ รู้สึกผิดติดอยู่ในใจแต่โทษตัวเอง ผิดหวังและเสียใจ เหนื่อยและท้อ 2) คิดค้นหาหนทางก้าวข้ามปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมองปัญหาให้เล็ก พยายามคิดบวก ลองทำทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกยอมเข้าเต้า พยายามค้นคว้าหาความรู้จากสื่อออนไลน์ ปรึกษาเพื่อนที่เคยผ่านประสบการณ์มาก่อน สร้างเป้าหมายให้ตนเอง 3) อุตุนและพยายามเพื่อให้ลูกได้ในสิ่งที่ดีที่สุด และ 4) กำลังใจที่สำคัญจากรอบด้าน ประกอบด้วย กำลังใจจากสามี กำลังใจจากคนในครอบครัว และลูกเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญ

คำสำคัญ: ประสบการณ์ชีวิต/ มารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่/ ทารกปฏิเสธการดูดเต้า

Abstract

This qualitative research study used Heidegger phenomenological interpretation approach. The purpose was to describe the meaning and experiences of breastfeeding mothers with breast-refusal infants. The informants were mothers 6 to 12 months postpartum who had experiences of breastfeeding and breast-refusal infants since the infants were born to 6 months of age. Data were collected by using the in-depth interview with tape-record and found saturated after 13 informants. Data were analyzed by using van Manen method.

Corresponding Author : *E-mail : Veena.J@chula.ac.th

**นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

This study was supported by Graduate School and Faculty of Nursing, Chulalongkorn University The findings revealed the meaning of maternal experiences with breast-refusal infants as an imperfect mother who could not breastfeed her baby and yet had to fight against her own baby will. The experiences of mothers in breastfeeding for infants with breast-refusal could be categorized into 4 major themes as follows: 1) difficulties in and suffering from breastfeeding due to confusion and inability to find the cause, the fear of baby not getting enough milk, feeling guilty and self-blaming, being disappointed and sad and tired with discourage 2) finding the way to get over the problems by looking it like a small problem and trying to have positive thinking, trying everything to get the baby breastfeed, searching knowledge from social network, consulting friend who had experience, building goals for herself 3) being patient and trying to get the best things for the baby, and 4) important surrounding supports from husband, family and relative, and the baby as the inspiration.

Keywords : lived experience/ breastfeeding mothers/ breast-refusal infants

บทนำ

ทารกปฏิเสธการดูดเต้าเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญหนึ่งใน 3 อันดับแรก ที่เป็นเหตุนำไปสู่การตัดสินใจหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา^{1,2,3} ส่งผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ไม่ประสบผลสำเร็จได้ จากรายงานสถิติของสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีพบว่ามีการดาและทารกที่มารับบริการเกี่ยวกับปัญหาทารกปฏิเสธ การดูดเต้าในปี 2555-2557 มีจำนวน 218 ราย, 145 ราย และ 117 รายตามลำดับ ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่ยากลำบากของการให้นมแม่ ทำให้มารดา รู้สึกล้มเหลวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่^{4,5} ทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้านั้นทารกจะแสดงอาการร้อง ดิ้น และเบือนหน้าหนีจากเต้านมแม่เมื่อแม่พยายามให้ลูกดูดนม^{6,7} และทารกจะแสดงอาการต่อต้านทุกวิถีทางเมื่อมารดานำลูกเข้าเต้าเพื่อให้ดูดนม ทั้งที่ทารกยังหิวอยู่ โดยในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้านั้นพบว่า ใน 1 วันทารกจะปฏิเสธการดูดเต้าเป็นบางมื้อหรือทุกมื้อของการให้นม⁸ ซึ่งเกิดขึ้นในระยะเวลาเป็นวัน เป็นสัปดาห์หรือมากกว่านั้น⁶ ดังนั้นในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า จะส่งผลให้จำนวนมือนมและปริมาณน้ำนมที่ทารกควรได้รับในแต่ละวันไม่เพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็น เพื่อการเจริญเติบโตของทารก แม้ว่าทารกจะปฏิเสธระยะเวลาเป็นวัน เป็นสัปดาห์หรือนานกว่านั้น ก็สามารถส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของร่างกาย รวมถึงทารกขาดโอกาสที่จะได้รับความรู้สึกผูกพันที่เกิดจากการโอบกอด อุ้ม และสัมผัสจากมารดาขณะให้นมที่จะช่วยสร้างรากฐานของพัฒนาการทางอารมณ์ที่ดีในอนาคต การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อทารก ทั้งในด้านการเจริญเติบโต การพัฒนา

ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้แข็งแรง โดยเฉพาะทารกที่ได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนแรกหลังเกิด จะช่วยเสริมและเติมเต็มภูมิคุ้มกันโรค อย่างเป็นธรรมชาติ⁹ ลดโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคภูมิแพ้ ลดความเสี่ยงการเกิดโรคโหลตายในเด็ก (SID)^{5,10}

ในประเทศไทยได้มีการรณรงค์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ให้คำแนะนำว่า ควรเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมมารดาเพียงอย่างเดียวเป็นระยะเวลา 6 เดือน แต่จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2548-2549 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในระยะ 6 เดือนแรกต่ำที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง¹¹ จากการสำรวจของสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ พ.ศ. 2556 ยังคงพบอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังคงต่ำกว่าเป้าหมายของประเทศ คือมีเพียงร้อยละ 32.8 เท่านั้น¹² ซึ่งจากสถิติของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าแม้จะมีการทุ่มงบประมาณในการรณรงค์และมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างมากมาย แต่สถิติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังคงมีอัตราที่ต่ำและไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ปัญหาทารกปฏิเสธการดูดเต้าก็ยังคงพบอยู่ และเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้มารดาหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา โดยระบบบริการพยาบาลปัจจุบันเน้นด้านมุมมองของแพทย์และพยาบาลเป็นหลักมากกว่าเข้าใจในความคิดความรู้สึกของมารดาผู้ประสบปัญหา ปัจจัยข้อจำกัดหนึ่งคือขาดข้อมูลรู้

เกี่ยวกับประสบการณ์มารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าตามมุมมองของมารดาโดยตรง การศึกษาวิจัยที่ผ่านมามีเพียงโครงการนำร่อง ซึ่งศึกษาผลของ Lactation intervention ที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีต่อการแก้ไขภาวะติดจุก¹³ โดยเป็นการนำตัวแปรสาเหตุการปฏิเสธการดูดเต้าของทารกเพียงหนึ่งตัวแปรมาศึกษา และทั้งนี้งานวิจัยเกี่ยวกับนมแม่ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่เน้นการนำความรู้ทางด้านการแพทย์หรือแนวคิดทางวิชาการตามมุมมองของนักทฤษฎี มาออกแบบการจัดบริการทางการพยาบาล เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้เกิดช่องว่างของข้อมูลที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์และความความต้องการของมารดา ผู้ประสบปัญหา ผู้วิจัยจึงต้องการค้นหาข้อความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตรงกับบริบทของมารดาผู้ประสบกับปัญหานี้โดยตรง จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ในช่วง 6 เดือนแรกหลังเกิดซึ่งเป็นช่วงสำคัญต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลุ่มลึกผ่านการบอกเล่าเรื่องราว ตามความเข้าใจของมารดาผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง เพื่อนำองค์ความรู้และข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาไปพัฒนาการจัดบริการพยาบาลที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของมารดาในกลุ่มนี้ได้โดยตรงจุด ตลอดจนได้ข้อความรู้เพื่อสนับสนุนการรณรงค์และพัฒนานโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อบรรยายความหมายและประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาการตีความของ Heidegger ที่เน้นการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของบุคคล ค้นหาความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน โดยการตีความจากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาเป็นภาษาสากลที่สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจได้โดยไม่มีการทำลายหรือบิดเบือนความหมายเดิม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะหยุดเมื่อข้อมูลอิ่มตัว ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของ van Manen โดยเน้นการแปลผลการศึกษาด้วยวิธีการตีความหมายร่วมกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล (key informant) โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) และแบบบอกต่อ (snowball technique) ผู้ให้ข้อมูล คือ มารดาหลังคลอดที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีประสบการณ์ในเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริง โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก (inclusion criteria) ดังนี้ 1) เป็นมารดาหลังคลอดไม่น้อยกว่า 6 เดือนและไม่เกิน 12 เดือน ที่มีประสบการณ์ในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ซึ่งการปฏิเสธการดูดเต้าอาจเกิดขึ้นเป็นวัน เป็นสัปดาห์ หรือมากกว่านั้น ในช่วงที่ทารกมีอายุระหว่างแรกเกิดถึง 6 เดือน 2) มารดาที่มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตั้งแต่แรกคลอด 3) มีบุตรที่คลอดปกติและไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 4) มารดาไม่มีปัญหาด้านการสื่อสารและสามารถสื่อสารได้ด้วยตนเอง 5) มารดามีความสมัครใจและยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีเครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบบันทึกภาคสนาม และแนวคำถามการสัมภาษณ์ โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กำหนดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ตามข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล โดยมีแนวคำถามหลักดังนี้ 1) การเป็นมารดาที่ให้นมแม่แก่ทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าหมายถึงอะไร 2) การที่คุณแม่ให้นมแม่แก่ลูกแต่ลูกปฏิเสธการดูดเต้าทำให้คุณแม่รู้สึกอย่างไรบ้าง 3) กรุณาเล่าประสบการณ์ของคุณแม่ ในการให้นมแม่ในลูกที่ปฏิเสธการดูดเต้าในช่วง 6 เดือนแรกหลังเกิดว่าเป็นอย่างไรบ้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของ

โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2559 รหัสโครงการ Q032h/58 จากนั้นผู้วิจัยทำการติดต่อดังกล่าวขอเข้าพบกับพยาบาลอาวุโสประจำคลินิกนมแม่ (gatekeeper) เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย แนะนำวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตสำรวจข้อมูลรายชื่อของมารดาที่เข้ามาใช้บริการรักษาในคลินิกนมแม่ที่มีปัญหาทารกปฏิเสธการดูดเต้าในช่วงแรกเกิด - 6 เดือนแรกหลังเกิด โดยผู้วิจัยศึกษาจากสมุดบันทึกประวัติผู้เข้ารับบริการของคลินิกนมแม่และแฟ้มประวัติของมารดาผู้มารับบริการที่ได้รับการระบุปัญหาทางการพยาบาลว่ามีทารกปฏิเสธการดูดเต้า ผู้วิจัยติดต่อกับมารดา แนะนำตัวผู้วิจัย พูดคุย สร้างความไว้วางใจกับมารดา และสอบถามมารดาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ไม่สามารถศึกษาได้จากสมุดบันทึกประวัติผู้เข้ารับบริการของคลินิกนมแม่หรือแฟ้มประวัติของมารดาโดย ผู้วิจัยสอบถามถึงความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาประวัติการคลอดและประวัติการเจ็บป่วยของทารก เมื่อพบว่ามารดามีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และบอกถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียด เน้นย้ำการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะไม่มีเปิดเผยถึงบุคคลผู้ให้ข้อมูลนั้น ๆ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้มารดาตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัย และซักถามได้อย่างอิสระ โดยผู้วิจัยให้ข้อมูลอย่างเปิดเผยเป็นความจริง มารดาที่สมัครใจและยินดีเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยขออนุญาตนัดหมายวัน เวลาเพื่อสัมภาษณ์ โดยเป็นไปตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยพบมารดาผู้ให้ข้อมูลตามที่ได้นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ หลังจบการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตให้ผู้ให้ข้อมูลช่วยแนะนำมารดาที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อเชิญเข้าร่วมการวิจัย โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ติดต่อแนะนำโครงการวิจัย และตัวผู้วิจัย เมื่อมารดาที่ถูกแนะนำโดยการบอกต่อนั้นมีความยินดีที่จะเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการติดต่อตามช่องทางที่ผู้ให้ข้อมูลอนุญาต และนัดหมายในการสัมภาษณ์ต่อไป

จากการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายอยู่ในช่วง 45-90 นาทีจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 13 ราย สัมภาษณ์ 2 ครั้ง 2 ราย สัมภาษณ์ 1 ครั้ง 11 ราย สถานที่ในการสัมภาษณ์เป็นไปตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์สิ้นสุดลงเมื่อข้อมูลอิ่มตัวที่ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 13 ราย ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล

ทั้งสิ้นเป็นเวลา 20 สัปดาห์ (ตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559 - 11 กรกฎาคม 2559)

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการได้รับอนุมัติให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของสนามวิจัย เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2559 รหัสโครงการ Q032h/58 คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลตามความยินยอมและความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผู้ให้ข้อมูลให้ความยินยอมด้วยวาจาหรือลงนามในการเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยแนะนำตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยละเอียด ให้อิสระผู้ให้ข้อมูลในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยตลอดเวลาของการวิจัย ผู้วิจัยใช้รหัสผู้ให้ข้อมูลแทนชื่อของผู้ให้ข้อมูลจริงและทำลายข้อมูลในการบันทึกเสียงสนทนาทั้งเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีของ van Manen¹⁴ ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความสนใจในธรรมชาติของประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความหมายและประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าในช่วง 6 เดือนแรกหลังเกิด ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจประสบการณ์ที่เกิดขึ้นขณะที่เรามีชีวิตอยู่กับประสบการณ์นั้น การรวบรวมข้อมูลถือเป็นงานสำคัญในขั้นตอนนี้ ซึ่งผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกจากประสบการณ์ตรงของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้บอกเล่าประสบการณ์ได้อย่างอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้มีเวลาในการนึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาโดยผู้วิจัยไม่เร่งรัดในการที่จะได้มาซึ่งคำตอบของคำถาม ปลอบใจให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ ในขณะที่สัมภาษณ์หากมีประเด็นด้านประสบการณ์หรือความรู้สึกที่ยังไม่กระจ่างชัดเจน ผู้วิจัยใช้คำถามเพื่อเจาะลึกในประเด็นที่น่าสนใจนั้น

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนเพื่อนำไปสู่ประเด็นหลัก โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) การมองภาพรวม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการถอดเทปแบบคำต่อคำ แบบบันทึกภาคสนาม และแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล หลังจากนั้นอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เกิดความเข้าใจประสบการณ์โดยรวม 2) การค้นหาและเน้นส่วนที่สำคัญ ผู้วิจัยอ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์ กลับไปกลับมาหลาย ๆ ครั้ง เมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา จะเน้นข้อความโดยใช้สีเน้นข้อความ และนำข้อความนั้นมาสกัดเอาลักษณะที่สำคัญออกมา พร้อมกับเขียนกำกับไว้ในเอกสารแผ่นใหม่ 3) การลงรายละเอียด บรรทัดต่อบรรทัด โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรทัดต่อบรรทัด วลีต่อวลี และคำต่อคำ ในผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย เพื่อค้นหาความหมายที่สะท้อนประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการตัดปะประเด็นย่อยและประเด็นหลัก และใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในตอนท้ายของในแต่ละประเด็น จัดข้อมูลให้รหัสแล้ว เป็นหมวดหมู่ โดยนำข้อมูลในส่วนที่คล้ายกันมารวมกัน เพื่อลดทอนจำนวนข้อมูลลงไป

ขั้นตอนที่ 4 การบรรยายปรากฏการณ์ผ่านศิลปะการเขียนและการทบทวนการเขียน เป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยด้วยภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย โดยผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมาเรียบเรียงโดยใช้ประเด็นหลักและประเด็นย่อยเป็นแนวทางในการนำเสนอผลการวิจัย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้หลักการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลดังนี้¹⁸ 1) มีระยะเวลาในการทำควมคุ้นเคยกับแหล่งข้อมูลที่น่าพอใจ โดยผู้วิจัยได้ใช้เวลาพูดคุยสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูลทุกราย สร้างบรรยากาศให้ดูเป็นกันเองโดยพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อนการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะบอกเล่าประสบการณ์ของตนเอง ถ้าเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัว ตลอดจนกล้าที่จะแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองกับผู้วิจัย บางรายมีการแสดงความรู้สึกเศร้า เสียใจ น้ำเสียงสั่นเครือและน้ำตาคลอ เมื่อเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้สึกในช่วงเวลาที่พยายามให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความรู้สึกอย่างอิสระแสดงท่าทียอมรับและเข้าใจตลอดจนให้กำลังใจผู้ให้ข้อมูล 2) หลังสัมภาษณ์เสร็จสิ้นในแต่ละรายผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งให้ผู้วิจัยฟังเพื่อความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและนำประเด็น

ที่พบทั้งหมดของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งประเด็นหลักและประเด็นย่อยกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง (member checks) จากผู้ให้ข้อมูล 8 ราย (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 และ 9) โดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 รายเห็นด้วยกับข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในส่วนของความหมายและประสบการณ์ชีวิต ว่าตรงกับความคิดและความรู้สึกตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นข้อสรุปที่ได้ 3) ผู้วิจัยใช้คำพูดของผู้ให้ข้อมูลในการนำเสนอ (direct quotes) และคำพูดมีความสอดคล้องสามารถนำเสนอให้เห็นถึงประเด็นต่าง ๆ ในการบรรยายความอย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า แบ่งได้เป็น 3 ส่วนดังนี้ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล 2) การให้ความหมายของการเป็นมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า และ 3) ประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 13 ราย โดยเป็นมารดาที่มีอายุตั้งแต่ 24-33 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 4 ราย รับราชการ 3 ราย พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3 ราย ธุรกิจส่วนตัว 1 ราย และ 2 รายเป็นแม่บ้านที่มีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรอย่างเดียวไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน สำหรับประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีมารดา 11 ราย เพิ่งมีบุตรคนแรกและไม่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดา 2 รายเคยผ่านประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมมาแล้วแต่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่ทารกปฏิเสธเต้าในลูกคนแรก มารดาทั้ง 13 ราย มีความตั้งใจในการให้นมแม่ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ และตั้งใจจะให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

ผลการศึกษาการเกิดปรากฏการณ์ทารกปฏิเสธการดูดเต้า พบได้เร็วที่สุดตั้งแต่แรกเกิดและพบได้ในทุกวัยของทารกตลอดช่วง 5 เดือนแรกของอายุดังนี้ ทารกเริ่มปฏิเสธการดูดเต้าตั้งแต่แรกเกิด 2 ราย 1 เดือน 4 ราย 1.5 เดือน 1 ราย 4 เดือน 2 ราย 3 เดือน 3 ราย และ 5 เดือน 1 ราย มารดาจำนวน 12 รายจากทั้งหมด 13 ราย ทารกปฏิเสธเต้าอย่างถาวร ไม่กลับมาดูดนมแม่จากเต้าอีกตั้งแต่วันที่ทารก

ปฏิเสธการดูดเต้าจนถึงวันสัมภาษณ์ และมีมารดาเพียง 1 ราย ที่ทารกสามารถกลับมาดูดนมแม่จากเต้าได้เองเมื่อทารกอายุ 6 เดือน โดยมารดาอธิบายว่าไม่ได้ตั้งใจความคาดหวังว่าลูกจะกลับมาดูดเต้าแม่ได้ แต่ก็ยังคงได้มีการทดลองให้ลูกได้ดูดเต้าเรื่อย ๆ แล้วพบว่า ลูกสามารถกลับมาดูดนมแม่จากเต้าได้ และไม่พบว่ามีอาการปฏิเสธเต้าอีกเลย ทั้งนี้มารดาทุกรายยังคงพยายามให้นมแม่โดยการปั๊มนมใส่ขวดให้ลูกดูดจากขวดแทน และได้ลองนำทารกเข้าเต้า ซึ่งมารดา 12 รายยังสามารถผลิตน้ำนมจากเต้าและเลี้ยงทารกด้วยนมแม่ได้จนถึงวันที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ มีมารดา 1 ราย ที่สามารถให้นมแม่อย่างเดียวได้ระยะเวลาเพียง 2 เดือน โดยมารดาอธิบายว่าเมื่อลูกไม่ดูดเต้า มารดาได้พยายามปั๊มนมแต่น้ำนมลดลงมากจนไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูก จึงตัดสินใจให้นมผงแก่ลูก

การให้ความหมายของการเป็นมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้ามารดาผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายของการเป็นมารดาที่ให้นมแม่ในทารกปฏิเสธการดูดเต้า ดังนี้

การเป็นมารดาที่ให้นมแม่ในทารกปฏิเสธการดูดเต้าหมายถึง การเป็นมารดาที่ต้องต่อสู้กับลูกของตนเอง ต้องบังคับเพื่อให้ลูกดูดนมจากเต้า เหมือนการขึ้นใจลูกที่ไม่ยอมดูดทั้งที่ลูกตื่น หันหน้าหนี ร้องจนหน้าดำหน้าแดง ร้องกรี๊ด บิดตัวหนี ร้องแบบโกรธมาก ทั้งสับทั้งกัด ไม่สามารถทำให้ลูกยอมดูดจากเต้าได้แม้ว่าลูกจะหิว ทำให้รู้สึกเหมือนเป็นมารดาที่ไม่สมบูรณ์แบบ เป็นแม่ที่ดูแลลูกได้ไม่เต็มร้อย ต้องมาป้อนนมจากขวด ซึ่งผู้อื่นก็ทำหน้าที่นี้ได้เหมือนกับคนที่ไม่ได้มีความผูกพันกันแค่มาล้างดูกันเฉย ๆ

ประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าแบ่งได้เป็น 4 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. ยากลำบากและทุกข์ใจ มารดามีความตั้งใจในการให้นมแม่ตั้งใจในการให้นมแม่ตั้งแต่เมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์และรับรู้ว่าการที่ลูกดูดเต้านั้นเป็นพื้นฐานในการกระตุ้นน้ำนมที่ดี เมื่อลูกไม่ดูดเต้าในช่วงเวลานั้นมารดาต้องเผชิญกับความยากลำบากและทุกข์ใจ สีหน้าและแววตาของมารดาขณะถ่ายทอดประสบการณ์ดูเศร้า เสียสั่นเครือ น้ำตาลคลอ มีการถอนหายใจเป็นระยะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกยากลำบากและทุกข์ใจของมารดาในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า

1.1 สับสน หาสาเหตุไม่ได้ เมื่อลูกไม่ดูดเต้า มารดารู้สึกสับสน ไม่เข้าใจ มีแต่คำถามว่าทำไมลูกจึงไม่ยอมดูดเต้า หาสาเหตุไม่ได้ ทั้งที่มารดาตั้งใจที่จะให้นมแม่ ไม่รู้ว่ำนานมน้อย น้ำนมไม่ไหลหรือไม่ทำไมลูกจึงไม่ดูดเต้า ในเวลานั้น มารดารู้สึกเครียด กังวลไปหมด

“สับสนหาสาเหตุที่ไม่เอาเพราะอะไร เพราะโดยทั่วไปเด็กต้องกินนมแม่...เครียดนะ บอกเลยว่าเครียด เครียดว่านี่จะให้นมแม่นะ แต่เธอไม่ดูดฉันจะให้ยังไง ทั้งๆที่เราตั้งใจ... เครียดว่า แม่อุตสาห์ตั้งใจแล้วทำไมไม่กิน เป็นเพราะอะไร”

1.2 กลัวลูกอดได้นมไม่พอ ลูกไม่ดูดเต้ารู้สึกว่าการกลั่นน้ำนมไม่พอให้ลูก กลัวลูกอดเนื่องจากการรับรู้ว่าการดูดเต้าเป็นพื้นฐานในการกระตุ้นน้ำนมที่ดี ให้ลูกเข้าเต้าเพราะมันเป็นตัวกระตุ้นที่ดีกว่าการปั๊มนม

“กลัวเค้าได้น้ำนมไม่พอ กลัวกินได้ไม่พอ...แล้วก็กลัวที่น้ำมน้อยลงด้วย เพราะว่าลูกดูดอะมันเป็นพื้นฐานในการกระตุ้นน้ำนมที่ดี ให้ลูกเข้าเต้าเพราะมันเป็นตัวกระตุ้นที่ดีกว่าการปั๊มเยอะ”

1.3 รู้สึกผิดติดอยู่ในใจเฝ้าแต่โทษตัวเอง การที่ลูกปฏิเสธการดูดเต้า มารดาโทษตัวเองว่าเป็นเพราะสรีระไม่พร้อม หัวนมสั้น หัวนมใหญ่ ทำให้ลูกดูดเต้าไม่ได้ โทษตัวเองว่าไม่พยายามให้เต็มที่ มีความอดทนไม่เพียงพอ เมื่อเอาเข้าเต้าแล้วลูกร้องจึงรีบให้นมแม่จากขวดแทน ทำให้ลูกติดจุกนมแล้วปฏิเสธเต้าแม่ สิ่งเหล่านี้ทำให้มารดารู้สึกผิด โทษตัวเองว่าเป็นแม่ที่ไม่ดี เพราะไม่สามารถให้ลูกดูดนมจากเต้าแม่ได้ทั้งที่อยู่ด้วยกันกับลูก

“ก็โทษตัวเอง รู้สึกว่าเราผิดนะที่ไม่พยายามให้เต็มที่มากกว่านี้ลูกก็น่าจะดูดเต้าได้...น้ำหนักตัวเราขึ้นมากเกินไปหรือเปล่าทำให้หัวนมเราใหญ่ลูกไม่ยอมดูด พี่ก็คิดไปเรื่อยเปื่อย คิดว่าเป็นเพราะเราเอง...เค้าไม่ยอมเข้าเต้าแต่พี่ก็พยายามใช้พวก nipple shield ใช้จุกนม อะไรพวกนี้...พี่ก็รู้สึกผิดอยู่เนืองถึงทุกวันนี้แหละว่าการใช้จุกนมทำให้เค้าไม่ยอมดูดนมแม่...พี่คิดว่าพี่ควรพยายามให้เต็มที่มากกว่านี้ มันยังติดอยู่ในใจอย่างที่บอกไปแหละ”

1.4 ผิดหวังและเสียใจ มารดาทุกรายมีความตั้งใจในการให้นมแม่ มีการวาดภาพและจินตนาการไว้ว่าจะได้มีช่วงเวลาที่ได้อุ้มให้นมลูกจากเต้า ได้ให้นมแม่ไปอย่างน้อย 6 เดือน เมื่อลูกปฏิเสธการดูดเต้า เป็นสิ่งที่เหนือความคาดหมายของมารดา ทำให้มารดารู้สึก ผิดหวัง เสียใจ บางรายรู้สึกล้มเหลวในการให้นมแม่

“เสียใจที่เราให้นมลูกได้ไม่เต็มที่ทั้งที่เราตั้งใจไว้ว่าจะให้ตั้ง 6 เดือน...คืออย่างน้อย น้อยสุดเลยนะ 3 เดือนก็ยังดี แต่ตอนที่เค้าไม่เอาเต้า น้อยยังเล็กมาก เดือนเดียว แค่นี้เดือนเดียว ก็เลยแบบรู้สึกแย (เสียงสั่นเครือ) อยากให้ลูกแข็งแรง อยากให้ลูกกินแต่ลูกไม่กินอย่างเงี้ยคะ...เราอยากให้ลูกกินนาน ๆ แต่ลูกไม่ยอมดูด มันก็เหมือนเห็นความคาดหวังเราไปคะ มันก็รู้สึกผิดหวัง”

1.5 เหนื่อยและท้อ การที่ลูกปฏิเสธการดูดเต้านอกจากทำให้มารดาต้องเหนื่อยกับการพยายามนำลูกเข้าเต้าแล้ว มารดายังต้องเปลี่ยนวิธีการให้นมแม่โดยการปั๊มนมแม่ใส่ขวดให้ลูกกินแทน ซึ่งมารดาต้องเหนื่อยและมีภาระมากขึ้น บางครั้งรู้สึกเหนื่อย ท้อ คิดเลิกปั๊มนมต่อไปแต่ก็ต้องทำเพื่อลูก

“เหนื่อยนะ เหนื่อย ท้อ ปั๊มนมร้องไห้ยังมีเลย ตื่นมาเร่งว่ง เราเหนื่อยอะนั่งร้องไห้แบบว่า ทำไมเราต้องตื่นมาปั๊มด้วย ทำไมลูกไม่ดูดเต้าล่ะ”

2. คิดค้นหาหนทางก้าวข้ามปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อประสบปัญหาทารกปฏิเสธการดูดเต้า มารดาต้องพยายามก้าวข้ามปัญหาที่เกิดขึ้นโดย พยายามทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ลูกเข้าเต้าให้ได้ ศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเอง และนำวิธีการแก้ปัญหาของคนอื่นมาปรับใช้ มารดาส่วนใหญ่พยายามมองปัญหาที่เกิดขึ้นให้เล็กคิดว่าหากแม่ลูกไม่ดูดเต้ายังมีทางเลือกอื่นที่ยังสามารถที่จะให้นมแม่ได้ นั่นก็คือการปั๊มนม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จแม่ลูกจะไม่ยอมดูดเต้านั้น ต้องมีการวางแผนไปทีละขั้น ค้นหาข้อดี และประโยชน์ที่ได้จากการให้นมแม่ เพื่อสร้างกำลังใจ เป็นแรงผลักดันให้นมแม่ได้สำเร็จตามเป้าหมาย

2.1 มองปัญหาให้เล็ก พยายามคิดบวก มารดาคิดว่ายังมีหนทางอื่นที่ทำให้ลูกยังคงได้น้ำนมแม่แม่จะไม่ได้ดุดนมจากเต้า ก็ยังใช้วิธีการปั๊มนมได้ พยายามคิดบวก ไม่เครียด เพราะหากเครียดจะส่งผลต่อปริมาณน้ำนมทำให้ให้นมออกน้อย มารดาคิดว่าอาจทำให้เกิดปัญหาใหญ่ตามมาคือลูกไม่ได้นมแม่เลย

“ก็เครียด แต่เราก็จะพยายามไม่เครียดนะคะ เพราะถ้าเครียดเราก็ก้าวหน้าจะน้อยก่นมมด...ลูกไม่ดูดก็ไม่ใช่ไร เราก็พยายามคิดบวกไปอย่างอื่น ถึงไม่ดูดเราก็ปั๊มก็ได้...ถ้าเราไปกดดันตัวเองว่าทำไมมันน้อย ทำไมลูกไม่ดูด แล้วมันจะทำให้มันเรลดลง มันจะยังไม่มีการกำลังใจ...เราก็ไม่พยายามคิดว่าเป็นปัญหาคะ ก็ทำให้เป็นเรื่องสนุกไป ก็ปั๊มนมแล้วก็นับจำนวนสต็อกอะไรแบบนี้ ก็สนุกดิ้นะ”

2.2 ลองทำทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกยอมเข้าเต้ามารดาทุกรายได้พยายามลองใช้วิธีการต่าง ๆ ทุกวิถีทางที่จะทำให้ลูกยอมดูดเต้าให้ได้แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะรู้สึกสงสารลูก บางรายเล่าว่ารู้สึกเหนื่อยและถอดใจ

“เราพยายามแล้วนะ พยายามแล้ว แต่มันก็ไม่ได้เรารู้ว่าเค้าหิว...พื้ก็ไปโรงพยาบาล เค้าก็พยายามให้เด็กดูดเต้านะ ลูกก็ไม่เอา ก็หันหนี พื้ก็ไปประจักษ์...พื้ได้ไปปรึกษาหมอแต่คือเค้าก็ไม่เอาใจ เราก็ก่อนก็ไม่เอา เราก็กอดใจแล้ว ก็ไม่สู้ละ...ก็พยายามเต็มที่แล้วละ ไม่เอาแล้ว”

2.3 พยายามค้นคว้าหาความรู้จากสื่อออนไลน์ (social network) มารดาพยายามศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเอง ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจาก page ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนมแม่ และ YouTube ค้นหาว่าใครที่มีประสบการณ์เดียวกัน เพื่อนำวิธีการแก้ปัญหาของคนอื่นมาปรับใช้กับตนเอง

“หนูมีปัญหาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หนูศึกษาด้วยตนเองมากกว่า ส่วนมากจะได้จาก YouTube จากInternet ก็อ่านเพื่อให้รู้ แต่ก็ไม่ได้ยึดเอามาเป็นหลักเลย เราก็อ่านว่าลูกเป็นแบบนี้จะทำอย่างไร คือเป็นความรู้แล้วเอามาปรับใช้”

2.4 ปรึกษาเพื่อนที่เคยผ่านประสบการณ์มาก่อน มารดาใช้วิธีการปรึกษาและพูดคุยกับมารดาที่เคยมีประสบการณ์เช่นเดียวกันมาก่อน เป็นเหมือนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยลดความกังวล ทำให้ได้วิธีการแก้ปัญหา นำมาลองปรับใช้กับตนเอง

“ถามคนอื่นที่มีประสบการณ์ว่าน้องไม่ดูดต้องทำยังไงแบบนี้คะ เค้าก็บอกก็พยายามให้เค้าดูด ตอนกลางคืนให้เค้าดูดนมเรา แต่พอเอาเข้าแล้วเค้าไม่ดูด เราก็คิดว่าจะทำยังไงละที่นี่ เหมือนกับว่าเราก็กังขังไม่เคยมีประสบการณ์แล้วเราก็กังขังอยู่ด้วย ลูกคนแรกไม่มีประสบการณ์เลย”

2.5 สร้างเป้าหมายให้ตนเอง การที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จแม้ว่าลูกจะไม่ยอมดูดเต้า ต้องมีการวางแผนเป้าหมายให้ตนเองไปทีละขั้น พยายามหาข้อมูลข้อดีและประโยชน์ที่ได้จากการให้นมแม่ เพื่อสร้างกำลังใจให้ตนเองเป็นแรงผลักดันให้นมแม่ได้สำเร็จตามเป้าหมาย

“เราได้พยายามแล้ว ทั้งนี้ทั้งนั้นเราต้องมีเป้าหมายนะ อย่างน้อยที่สุดต้องได้อย่างน้อย 6 เดือน เราต้องมีเป้าไว้ก่อน เค้าไม่ดูดเราก็ก้มไป เราต้องสร้างเป้าหมายให้ตัวเองก่อน เพราะมันต้องใช้ความอดทนมากนะ”

3. อุดทนและพยายามเพื่อให้ลูกได้ในสิ่งที่ดีที่สุด การให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าต้องใช้ความอดทนและความพยายามอย่างมาก อุดทนในเรื่องของความเจ็บปวดและอุดทนที่จะข้ามผ่านความรู้สึกอายที่ต้องเปิดเต้าป้อนนมในที่สาธารณะ ต้องมีความพยายามในการบริหารจัดการเวลาในการป้อนนมและให้นมลูก แต่ก็เต็มใจและภูมิใจที่จะทำเพราะมารดาได้รับรู้ว่านมแม่เป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูก ทำให้มารดาต้องอดทนและพยายามเมื่อต้องเผชิญกับความยากลำบาก เพื่อให้ลูกได้รับในสิ่งที่ดีที่สุด

“รู้สึกว่าการอดทนมาก ต้องใช้ความพยายามมาก ยิ่งลูกไม่ดูดเต้า เราต้องปั๊มนมเรายังต้องอดทนมากกว่าที่ลูกดูดเต้าเราเอง...ที่ต้องอดทนต้องพยายามปั๊มนมนี้ก็เพราะลูกเลย เพราะเราคิดว่าเราอยากให้นมแม่ไง ถึงแม้เค้าจะไม่ยอมดูดนมจากเต้าเรา แต่เรายังต้องพยายามเพื่อให้เค้าได้นมแม่ ให้ได้สิ่งที่ดีที่สุด...เพราะจากที่อ่าน นมแม่มีประโยชน์มาก มีภูมิคุ้มกันทาน มีอะไรอีกหลาย ๆ อย่างที่นมวัวไม่มี ที่มิได้ไม่เทียบเท่ากับนมแม่”

4. กำลังใจที่สำคัญจากครอบครัว กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้มารดาก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรคมาได้ กำลังใจจากคนใกล้ชิด ทั้งจากสามีที่ คอยรับฟังและให้กำลังใจ คนในครอบครัวที่เข้าใจ ห่วงใย รวมถึงลูกที่เป็นแรงบันดาลใจ เป็นกำลังใจที่สำคัญอันดับแรกๆ ที่มารดานึกถึง กำลังใจรอบด้านนี้ทำให้เกิดเป็นพลังใจที่ยิ่งใหญ่ ที่จะต่อสู้กับปัญหาเพื่อยังคงให้นมแม่ในลูกที่ปฏิเสธการดูดเต้าได้สำเร็จถึงแม้ว่าลูกจะไม่ดูดเต้าก็ตาม หากไม่มีกำลังใจเหล่านี้ มารดาอาจล้มเลิกความตั้งใจในการให้นมแม่ต่อไปได้

4.1 กำลังใจจากสามี กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญมากในช่วงที่ลูกไม่ดูดเต้า สามีเป็นกำลังใจที่ดี คอยช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ของมารดา แสดงถึงความห่วงใย ใส่ใจ คอยเป็นกำลังใจจนจนข้ามผ่านปัญหามาได้และยังคงให้นมแม่ได้จนถึงปัจจุบัน

“มีสามีนี่แหละที่คอยเป็นกำลังใจให้เรา คอยมาคุยนะ มาคุยมารับฟังเรา...คือตอนนั้นเราเครียด แ่่มากเลยนะ...แต่แฟนเรายังอยู่ข้างเราแล้วคอยให้กำลังใจเราอะไรแบบนี้ กำลังใจมันเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ เลยนะในช่วงที่ลูกไม่ยอมเข้าเต้าคือถ้าตอนนั้นไม่ได้แฟนมาคอยดูแลเราก็คงแย่ อาจจะล้มเลิกความตั้งใจไปเลยก็ได้”

4.2 กำลังใจจากคนในครอบครัว คนในครอบครัวสนับสนุนให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความเข้าใจและเป็นกำลังใจให้มารดาให้นมแม่ได้สำเร็จ ไม่กดดันมารดา คอย

ดูแล นำอาหารบำรุงมาให้ ทำให้มารดาได้รับรู้ได้ถึงความรักและความห่วงใย และกำลังใจจากคนในครอบครัวที่ยังมีให้อยู่เสมอ

“เราก็ใช้กำลังใจจากรอบ ๆ ข้าง...จากที่บ้าน คุณย่า คุณยาย เนี่ยเค้าก็สนับสนุนนมแม่อยู่แล้ว เค้าก็บอกดี ๆ ให้ไปเลย ให้ไปนาน ๆ เลย เป็นปี...เค้าก็มาช่วย เพราะเค้าเห็นว่าเราต้องปั๊มนมไง แม่จะมาช่วยถึงค่าเลยนะ รอให้เราปั๊มเสร็จก่อนเค้าก็อยู่จนห่ม สองห่มเค้าก็กลับ”

4.3 ลูกเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญ เมื่อมารดา รู้สึกว่าเหนื่อยหรือท้อในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า จะนึกถึงหน้าลูกเป็นที่หนึ่ง นึกถึงประโยชน์ที่ลูกจะได้รับจากนมแม่ เพราะมารดาเชื่อว่าไม่มีสิ่งใดที่จะมีประโยชน์เทียบเท่ากับนมแม่ได้อีกแล้ว เมื่อนึกถึงลูกทำให้มารดาตั้งใจที่จะให้นมแม่ต่อไปจนกว่าจะไม่มีน้ำนมให้ลูกกิน เพราะรู้สึกรักลูกเป็นความรักที่ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ เป็นแรงบันดาลใจและเป็นกำลังใจที่สำคัญของมารดาที่จะทำให้มองข้ามอุปสรรคต่าง ๆ นำไปสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ถึงแม้ว่าลูกจะไม่ดูดเต้าก็ตาม

“ลูกอย่างเดียวเลยนะ คือเค้าต้องกิน เค้าต้องได้นมอะ...การที่คนๆ หนึ่งจะต้องอดทนได้ขนาดนี้ก็เป็ลูกอย่างเดียวเลย...เราก็คิดว่า ลูกต้องได้กินสิ ต้องได้กิน 6 เดือนสิ เหมือนเราต้องบ๊วท์ตัวเองว่าต้องสู้นะ เพราะเรารู้สึกว่ารักอะ...มันทำได้นะแล้วก็แบบเป็นความรักแบบที่ไม่มีเงื่อนไข ทำได้ทุกอย่าง”

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลจากประสบการณ์ชีวิตของมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ได้สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของมารดาต่อประสบการณ์เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่แตกต่างกันมารดาที่ไม่ประสบปัญหา โดยให้ความหมายของการเป็นมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าว่า “เป็นมารดาที่ต้องต่อสู้กับลูกของตนเอง” เพื่อให้ลูกได้รับนมแม่จากเต้า แม้ว่าลูกจะแสดงอาการร้องก๊อ ก๊อ ร้องแบบโกรธมาก ร้องจนหน้าดำหน้าแดง ดิ้น หันหน้าบิตตัวหนี ทั้งถีบทั้งกัด ซึ่งช่วยยืนยันการอธิบายคุณลักษณะของทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ที่คล้ายคลึงกับคำอธิบายทางการแพทย์กล่าวคือ ในประเทศไทยได้คำอธิบายถึงลักษณะทารกปฏิเสธการดูดเต้าว่า “ทารกที่ปฏิเสธการดูดนมแม่จากเต้า จะแสดงอาการร้อง เกร็งตัว หลงแอ่น สายหน้าหนีจากเต้านม แม้ว่าแม่จะพยายามอุ้มลูกจนชิดเต้า”⁷ และ “ทารกที่ไม่ยอมดูดนมจากเต้านมแม่คือทารกที่มีอาการร้อง ดิ้น เปื้อน

หน้าหนีเมื่อแม่พยายามให้ลูกดูดเต้า”⁶ สำหรับในต่างประเทศ ได้ให้ความหมายที่สรุปได้ว่า “ทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าจะมีลักษณะดูดนมแม่เพียงระยะเวลาสั้น ๆ และหยุดดูดนมแม่ในทันทีพร้อมกับอาการที่แสดงให้เห็นว่าทารกไม่สุขสบายและไม่ยอมดูดนมแม่อีก แม้ว่าทารกยังหิวอยู่ ซึ่งพบว่าใน 1 วันทารกจะปฏิเสธการดูดเต้าเป็นบางมื้อหรือทุกมื้อของการให้นม”⁸ นอกจากนี้ มารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้ายังได้ให้ความหมายด้วยว่า หมายถึง “การเป็นมารดาที่ไม่สมบูรณ์แบบ” โดยเป็นแม่ที่ดูแลลูกได้ไม่เต็มร้อย ต้องมาป้อนนมจากขวด ซึ่งผู้อื่นก็ทำหน้าที่นี้ได้ เหมือนกับคนที่ไม่ได้มีความผูกพันกันแค่มาเลี้ยงดูกันเฉย ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่มารดายกตัวอย่างเช่น สุนัข แมว โลมา และ พะยูน นั้นยังสามารถให้นมแม่จากเต้านมได้เอง ซึ่งมารดาทั่วไปในระยะตั้งครรภ์ คิดว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นทางเลือกที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพ (healthy choice) ของทารก แต่เมื่อลูกเกิดมาแล้วและมารดาต้องพบกับสถานการณ์ที่ลูกไม่ยอมดูดนมจากเต้า ทำให้มารดาเกิดความขัดแย้งทางความรู้สึกในด้านความคิดเชิงอัตลักษณ์ (identity) ของการเป็นแม่ที่ดี¹⁵ ข้อความรู้ตามการให้ความหมายของการเป็นมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า นับเป็นข้อมูลใหม่ ที่ยังไม่เคยทราบมาก่อน โดยสะท้อนให้เห็นว่า มารดาที่มีความรู้สึกเหมือนการเป็นแม่ที่ไม่สมบูรณ์แบบ ต้องต่อสู้กับลูกของตนเอง ต้องบังคับให้ลูกดูดนมจากเต้า

มารดาทุกรายในการศึกษานี้ มีความตั้งใจที่แน่วแน่ที่จะให้นมแม่ตั้งแต่ในช่วงที่ทราบว่าตนเองตั้งครรภ์ เพราะรับรู้ว่ามีคุณประโยชน์มหาศาล และเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูก เมื่อมารดาต้องประสบกับเหตุการณ์ที่ลูกปฏิเสธการดูดเต้า ทำให้มีผลกระทบต่อความรู้สึกของมารดาเป็นอย่างมากมารดาต้องประสบกับความยากลำบากและทุกข์ใจ ความคาดหวังและความตั้งใจที่จะให้นมแม่จากเต้า กลายมาเป็นความผิดหวังเสียใจให้กับคนเป็นแม่ รู้สึกล้มเหลวในการให้นมแม่ และมารดายังต้องเปลี่ยนวิธีการให้นมแม่โดยการปั๊มนมแม่ใส่ขวดให้ลูกกินแทน นอกจากมารดาต้องเหนื่อยกับการพยายามนำลูกเข้าเต้าแล้ว มารดาต้องมีการมากขึ้นในการปั๊มนม บางครั้งรู้สึกท้อแท้ก็ต้องทำต่อไปเพื่อลูก เนื่องจากปัญหาทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้าเป็นปัญหาที่ยากลำบากในการให้นมแม่ มารดาต้องมีความอดทนและพยายามใจเย็น เมื่อเจอกับเหตุการณ์นี้บางครั้งทำให้มารดารู้สึกเหนื่อยล้า หงุดหงิด ไม่รู้สาเหตุว่าทำไมลูกจึงไม่ยอมดูดเต้า⁸ และรู้สึกว่าลูกปฏิเสธตนเอง เกิดอาการเครียดวิตกกังวล

และรู้สึกล้มเหลวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่^{4, 5} ถึงแม้ว่ามารดาต้องประสบกับความยากลำบาก ทุกข์ใจในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า แต่มารดายังคงพยายามคิดค้นหาหนทางที่ก้าวข้ามปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการพยายามมองปัญหาให้เล็ก พยายามคิดบวก ลองทำทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกยอมเข้าเต้า พยายามค้นคว้าหาความรู้จากสื่อออนไลน์ (social network) และสร้างเป้าหมายให้ตนเอง โดยตั้งเป้าหมายเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของตนเอง พยายามค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีรวมถึงประโยชน์ของการให้นมแม่ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้มารดาสามารถก้าวผ่านอุปสรรคความยากลำบากต่าง ๆ มาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป้าหมายคือความสำเร็จในการที่มารดายังคงให้นมแม่ต่อไปได้ แม้ลูกจะไม่ยอมดูดเต้า แหล่งข้อมูลที่มารดาส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตนเองนั้นมาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube เป็นต้น ซึ่งแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในปัจจุบัน ได้ถูกเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์มากขึ้น เช่น มูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย ที่มีการจัดทำ website คือ www.thaibreastfeeding.org โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นอกจากนี้ความพยายามที่จะแก้ปัญหามารดาที่ใช้การปรึกษาเพื่อน หรือกลุ่มแม่ที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งการพูดคุยกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มาก่อนนั้นนอกจากมารดาจะได้แนวทางการแก้ปัญหาจากประสบการณ์ของผู้ที่เคยพบเจอเหตุการณ์มาก่อนแล้ว ยังช่วยให้มารดาได้มีการผ่อนคลาย คลายความกังวล ช่วยให้มารดาสามารถก้าวข้ามปัญหาได้มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยยังสะท้อนถึงความพยายามของมารดาเป็นอย่างมาก เพราะมารดารับรู้ว่าจะดีที่สุดที่มารดาสามารถทำให้ลูกได้ในเวลานี้ คือให้อาหารที่มีประโยชน์ที่สุดสำหรับลูกนั่นคือน้ำนมแม่ ดังนั้นเมื่อลูกปฏิเสธการดูดเต้า มารดาจึงหันมาใช้วิธีการปั๊มน้ำนมใส่ขวดให้ลูกแทนเพื่อกระตุ้นการสร้างน้ำนมของมารดา ทำให้มารดายังคงมีน้ำนมที่เพียงพอสามารถให้ลูกกินไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งตรงกับหลักในการส่งเสริมการให้นมแม่ที่ว่าหากใน 1 วัน ทารกยังไม่สามารถที่จะดูดเต้าได้ มารดาควรบีบเก็บน้ำนมและให้นมด้วยถ้วย หรือช้อน ไปก่อนเพื่อกระตุ้นให้เต้านมมารดาสามารถผลิตน้ำนมต่อไปได้¹⁶ การก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรคที่มารดาต้องเผชิญมานั้น ไม่ได้เกิดจากการแก้ปัญหา ความมุ่งมั่น ตั้งใจของมารดาเพียงลำพัง หากแต่รวมถึงกำลังใจที่สำคัญจากรอบด้าน ที่ช่วยให้

มารดาที่มีพลังใจที่ยิ่งใหญ่ ที่จะต่อสู้กับปัญหาเพื่อคงทำหน้าที่แม่ที่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไปได้สำเร็จ นอกจากนั้นผลการศึกษาพบว่ากำลังใจที่สำคัญจากสามีที่คอยช่วยเหลือ รับฟัง ปัญหา และให้กำลังใจในยามที่มารดารู้สึกเครียด เหนื่อย และท้อ ช่วยปลอบใจในยามที่มารดารู้สึกโทษตัวเองที่ลูกไม่ดูดเต้า คนในครอบครัวที่เข้าใจ หัวใจ และสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รวมถึงลูกที่เป็นแรงบันดาลใจ เป็นแหล่งของกำลังใจที่สำคัญอันดับแรกๆ ที่มารดานึกถึงเมื่อเหนื่อยหรือท้อ เป็นพลังแห่งความรักที่ไม่มีเงื่อนไข หากมารดาไม่ได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจนี้ มารดาอาจล้มเลิกความตั้งใจในการให้นมแม่ต่อไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า การสนับสนุนของสามีและญาติ เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 สัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁷ รวมทั้งพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนุบำรุงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 1 เดือน ในมารดาที่มีบุตรคนแรกได้¹⁹

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำความหมายที่ได้จากการวิจัย ไปใช้ในการออกแบบประเมินทางการพยาบาล คือ แบบประเมินลักษณะทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า และแบบประเมินมารดาที่มีความเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการเลี้ยงลูกด้วยนมเมื่อทารกปฏิเสธการดูดเต้า

2. การให้คำปรึกษาที่ครอบคลุมมิติต้องครบถ้วนแก่มารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า โดยพยาบาลและแพทย์ควรตระหนักถึงสิ่งที่มารดาต้องเผชิญ ในช่วงวิถีของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (breastfeeding journey) ในเรื่องต่อไปนี้

2.1) ตระหนักและเข้าใจถึงความรู้สึกยากลำบากทุกขใจของมารดาในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า ที่มารดาต้องเผชิญขอตัวให้ลูกกินแทนการดูดจากเต้า ซึ่งทำให้มารดาต้องมีการบริหารจัดการเวลาและมีภาระเพิ่มมากขึ้น

2.2) เข้าใจถึงแนวทางในการคิดค้นหาหนทางในการก้าวข้ามปัญหาของมารดา รวมถึงความอดทนและพยายามของมารดาในการให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า และ

2.3) นำปัจจัยจูงใจ (motivation factors) ที่ช่วยให้มารดาสามารถก้าวผ่านปัญหาที่ประสบโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล เช่น คู่สมรส ครอบครัว ลูก ที่มีความสำคัญต่อมารดา ในกระบวนการให้คำปรึกษาหรือการวางแผนการรักษา

พยาบาล เพื่อเป็นกำลังใจ เข้าใจ และไม่กดดันมารดา รวมถึงคอยช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระหน้าที่ของมารดา เพื่อช่วยให้มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนได้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ข้อความรู้จากการศึกษานี้ไปใช้ในการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ในมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า รวมทั้งใช้ในการออกแบบโปรแกรมทางการพยาบาล เพื่อการป้องกันและการจัดการพยาบาลสำหรับมารดาที่ให้นมแม่ในทารกที่ปฏิเสธการดูดเต้า

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้มอบทุนอุดหนุนในการวิจัยครั้งนี้

References

- Olang B., Heidarzadeh A. Yngve A. Reasons given by mothers for discontinuing breastfeeding in Iran. International Breastfeeding Journal. 2012; 1-7.
- Worobey J. Why some mothers stop Breast-feeding Self- reported reasons for switching to formula. Topics in clinical nutrition. 2011; 26: 229-233.
- Lamontagne G., Hamelin M.A. Pirre S.M. The breast feeding experience of women with major difficulties who use the services of a breastfeeding clinics: a descriptive study. International breastfeeding Journal. 2008; 1-17.
- Mohrbacher N., Stock J. La Leche League International The Breastfeeding Answer Book. 3rd. Schaumburg : Illinois; 2003.

5. Payakkaraung S. Practice Guideline for Breastfeeding: Common Problems in Infants. In Vichitsukon K, et. al., editors. Breastfeeding. Bangkok: Pre-one; 2012. p. 1-10. (in Thai)
6. Jirapaet K. Breastfeeding: common problems. In Punnahitanon S., editor. Update and Practical points in Preterm Care. Bangkok: Active print; 2014. p. 8-20. (in Thai)
7. Sangtawesin V. Prevention and Resolving Common Problems in Babies Breastfeeding. In Muttamara S, et. al., editors. Breastfeeding Textbooks. Bangkok: Aiyara; 2012. p. 175-186. (in Thai)
8. Australian Breastfeeding Association. Breastfeeding: when your baby refuses the breast. Australia: Australian Breastfeeding Association; 2013.
9. Chusilp K. Breastfeeding with baby health. In Muttamara S, et. al., editors. Breastfeeding Textbooks. Bangkok: Aiyara; 2012. p.33-34. (in Thai)
10. Lawrence R.A. and Lawrence R.M. Breastfeeding: A guide for medical profession. 7th. St. Louis: Mosby; 2011.
11. UNICEF Thailand. The Survey situation of children and women in Thailand by Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) December 2005-May 2006. Bangkok : UNICEF; 2006. (in Thai)
12. Ministry of Public Health. Health fact sheet. 2013; 7: 1-2. (in Thai)
13. Laopannarai N. Outcome of lactation intervention in neonates with nipple confusion at QSNICH : Pilot study. [Thesis]. Bangkok: Queen sirikit national institute of child health; 2012. (in Thai)
14. van Manen M. Researching lived experience. Ann Arbor, MI : Edwards Brothers; 1990.
15. Murphy E. "Breast is best": infant feeding decisions and maternal deviance. Sociology of Health and Illness. 1999; 21 : 187-208.
16. Riordan J., Wambach K. Breastfeeding and human lactation. 4th. United states of America: Jones and Bartlett; 2010.
17. Suwanna Chanapai et al. Knowledge, Attitude, Self-Efficacy, Spousal and Nurse Support Predicting 6-weeks Exclusive Breastfeeding. Journal of nursing science 2014; 32(1): 51-60. (in Thai)
18. Linclon Y. S., Guba E. G. Naturalistic inquiry. California : Sage; 1985
19. Wongphinit U, Sinsuksai N, Yusamran C. Personal Factors, Social Support and Effective Suckling at Discharge in Predicting Exclusive Breastfeeding at one Month Among First-Time Mothers. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2016; 17(1): 88-95. (in Thai)